

ARREST VAN HET HOF (Zesde kamer)
25 november 1986 *

In zaak 218/85,

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag van het tribunal de grande instance te Saint-Brieuc, in het aldaar aanhangig geding tussen

Association comité économique agricole régional fruits et légumes de Bretagne

en

A. Le Champion

om een prejudiciële beslissing over de uitlegging van artikel 85, lid 1, EEG-Verdrag,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Zesde kamer),

samengesteld als volgt: C. Kakouris, kamerpresident, T. F O'Higgins, T. Koopmans, K. Bahlmann en G. C. Rodriguez Iglesias, rechters,

advocaat-generaal: G. F Mancini

griffier: K. A. Rühl, hoofdadministrateur

gelet op de opmerkingen ingediend door:

- Association comité économique agricole régional fruits et légumes de Bretagne, verzoekster in het hoofdgeding, vertegenwoordigd door E. Copper-Royer, advocaat te Parijs,
- A. Le Champion, verweerder in het hoofdgeding, voor de schriftelijke behandeling vertegenwoordigd door D. Couteau, advocaat te Saint-Brieuc, en ter terechtzitting door D. Morin-Lardoux, advocaat,

* Procestaal: Frans.

— de regering van de Franse Republiek, voor de schriftelijke behandeling vertegenwoordigd door R. de Gouttes als gemachtigde, en ter terechtzitting door R. Botte, en

— de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door haar juridisch adviseurs J.-C. Séché en G. Marengo, als gemachtigden,

gezien het rapport ter terechtzitting en ten gevolge op de mondelinge behandeling op 11 juni 1986,

gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 7 oktober 1986,

het navolgende

ARREST

- 1 Bij vonnis van 2 juli 1985, ingekomen ten Hove op de 17e van diezelfde maand, heeft het tribunal de grande instance van Saint-Brieuc krachtens artikel 177 EEG-Verdrag een prejudiciële vraag gesteld over de in dat Verdrag en in het bijzonder in artikel 85, lid 1, neergelegde regels betreffende de vrije mededinging.
- 2 Die vraag is opgeworpen in een geding tussen de association comité économique agricole régional fruits et légumes de Bretagne (Cerafel, hierna: verzoekster) en Albert Le Campion (hierna: verweerder), landbouwer te Pléhédél in Bretagne, die geen lid is van deze vereniging, en betreft verweerders weigering om zich te onderwerpen aan de verplichtingen die voortvloeien uit de verbindverklaring van de door de vereniging vastgestelde regels voor niet-aangesloten landbouwers.
- 3 De Franse wet nr. 62-933 van 8 augustus 1962 tot aanvulling van de wet inzake de landbouworiëntatie (JORF van 10. 8. 1962, blz. 7962) bepaalt, dat door de minister van Landbouw erkende producentengroeperingen zich kunnen verenigen om in een bepaald gebied voor produkten van dezelfde sector een „economisch landbouwcomité” te vormen. De economische landbouwcomités die kunnen aantonen dat bepaalde regelingen bevredigend werken, kunnen de minister van Landbouw verzoeken om de door hun leden aanvaarde regelingen betreffende de orga-

nisatie van de produktie, de verkoopbevordering en het op de markt brengen van de produkten verbindend te verklaren voor alle telers van het betrokken gebied. De algemeenverbindendverklaring van alle of van een gedeelte van deze regels geschiedt bij ministerieel besluit voor perioden van telkens drie jaar. Bij een dergelijk besluit kan een economisch landbouwcomité worden gemachtigd om van niet-aangesloten telers een financiële deelneming te vragen door bijdragen te heffen die worden berekend over hetzij de waarde van de produkten, hetzij de bebouwde arealen, dan wel over een combinatie van die twee elementen.

- 4 Krachtens deze wet zij bij twee interministeriële besluiten van 27 juli 1966 (JORF van 29. 7. 1966, blz. 6538) bepaalde door verzoekster vastgestelde regels verbindend verklaard voor alle telers van bloemkool, artisjokken en nieuwe aardappelen van de regio Bretagne. Die regels betreffen onder meer een jaarlijks te verstrekken overzicht van de bebouwde arealen per produkt en per variëteit; de naleving van voorschriften betreffende het sorteren, de grootte, het gewicht en de aanbiedingsvorm; de verplichting om de gehele produktie op door het economisch landbouwcomité erkende markten ten openbaren verkoop aan te bieden; de verplichting om voor ieder tijdvak dat produkten uit de markt worden genomen, de door het Comité vastgestelde bijdragen te betalen om het marktsteunfonds van middelen te voorzien; en de deelneming in een speciaal fonds ter bevordering van de verkoop van de betrokken produkten door reclame- en propagandacampagnes.

- 5 Verweerder, een bloemkoolteler, weigerde gevolg te geven aan verschillende verzoeken van verzoekster om opgave van de door hem bebouwde arealen en om betaling van een over die opgegeven arealen te berekenen bijdrage. Het hoofdgeding betreft de betaling van de bijdragen over 1981 en 1982. Verweerder bevoogde, dat de verbindendverklaring van de door een economisch landbouwcomité vastgestelde regels voor alle telers uit de regio in strijd is met de regelingen betreffende de gemeenschappelijke ordening der markten, alsmede met het beginsel van de „open markt”, zoals neergelegd in de artikelen 85 e. v., EEG-Verdrag.

- 6 Van oordeel dat het geding aldus een uitleggingsprobleem van het gemeenschapsrecht deed rijzen, heeft de nationale rechter de behandeling van de zaak geschorst ten einde het Hof te vragen

„of een economisch landbouwcomité dat is opgericht met het oog op de harmonisatie van de produktie-, verkoop- en prijsregelingen en op de toepassing van gemeenschappelijke regels inzake het op de markt brengen, een beroep kan doen op een uitzondering op de in artikel 85, lid 1, EEG-Verdrag voorziene bepalingen inzake de vrije mededinging, ten einde de door zijn leden aanvaarde bepalingen verbind te verklaren voor alle telers van het betrokken land of gebied.”

- 7 De vraag is zodanig geformuleerd dat zij betrekking heeft op de verbindverklaring van door een telersvereniging vastgestelde regels voor alle telers van bepaalde produkten in een bepaald gebied, ongeacht of deze produkten al dan niet aan een gemeenschappelijke marktordening zijn onderworpen. Het hoofdgeding betreft evenwel de algemeenverbindendverklaring van regels betreffende de produktie van bloemkool, een produkt dat is onderworpen aan de gemeenschappelijke marktordening in de sector groenten en fruit, die wordt beheerst door verordening nr. 1035/72 van de Raad van 18 mei 1972 (PB 1972, L 118, blz. 1).
- 8 In deze omstandigheden en ten einde de nationale rechter een bruikbaar antwoord te geven, is het Hof van mening dat de gestelde vraag aldus moet worden opgevat, dat zij erop is gericht te vernemen, of in de sector groenten en fruit, waarvoor een gemeenschappelijke marktordening geldt, het gemeenschapsrecht zicht ertegen verzet dat door een telersvereniging vastgestelde regels verbindend worden verklaard voor alle telers uit een bepaald gebied.
- 9 De Commissie heeft erop gewezen, dat de verbindendverklaring van zulke regels voor niet-aangesloten landbouwers in het gemeenschapsrecht niet onbekend is en dat het beginsel van een dergelijke verbindendverklaring op het gebied van groenten en fruit is aanvaard bij verordening nr. 3284/83 van de Raad van 14 november 1983 tot wijziging van verordening nr. 1035/72 (PB 1972, L 325, blz. 1); deze laatste verordening is de basisverordening in de sector groenten en fruit. De daarin neergelegde verbindendverklaringsregeling was evenwel krachtens verordening nr. 1489/84 van de Raad van 15 mei 1984 (PB 1984, L 143, blz. 31) niet van toepassing voor 1 april 1985. Voor bepaalde produkten, waaronder bloemkool, is die datum bij verordening nr. 1977/85 van de Raad van 16 juli 1985 (PB 1985, L 186, blz. 2) uitgesteld tot 1 oktober 1985.

- 10 Daar de feiten van de zaak zich voor die datum hebben voorgedaan, moet de gestelde vraag worden onderzocht op basis van verordening nr. 1035/72, in de versie van vóór de bij verordening nr. 3284/83 aangebrachte wijzigingen.
- 11 Om te beginnen moet worden opgemerkt, dat het Hof in het arrest van 13 december 1983 (zaak 222/82, *Apple and Pear Development Council*, Jurispr. 1982, blz. 4083) heeft vastgesteld, dat een nationale wetgeving die de producenten van groenten en fruit de verplichting oplegt zich aan te sluiten bij een vereniging die is opgericht om de produktie te ontwikkelen en de produkten te verkopen, slechts onverenigbaar met de bepalingen van verordening nr. 1035/72 kan worden geacht, wanneer de werkzaamheden zelf van die vereniging in strijd zijn met die bepalingen. Die vaststelling betrof een situatie waarin een producent verplicht was zich aan te sluiten bij een telersvereniging, maar zij geldt ook voor een situatie als de onderhavige, waarin de overheid de verplichting om de door een telersvereniging vastgestelde regels na te leven en aan de financiering van haar werkzaamheden deel te nemen, heeft uitgebreid tot niet-aangesloten telers.
- 12 Voorts zij erop gewezen, dat verordening nr. 1035/72 een aantal bepalingen bevat betreffende telersverenigingen en de werkzaamheden die zij kunnen uitoefenen op het gebied van de marktinterventie. Voor zover die bepalingen tot doel hebben die gebieden uitputtend te regelen, zijn de Lid-Staten niet meer bevoegd om andere elementen aan deze regeling toe te voegen, bijvoorbeeld door de regels die volgens verordening nr. 1035/72 slechts de leden van telersverenigingen betreffen, verbindend te verklaren voor niet-aangesloten telers.
- 13 Bijgevolg moet voor een antwoord op de gestelde vraag worden nagegaan of, en in welke mate, verordening nr. 1035/72 eraan in de weg staat dat de verschillende door de telersverenigingen gestelde voorschriften verbindend worden verklaard voor niet-aangesloten landbouwers, hetzij omdat de algemeenverbindendverklaring van die regels een gebied betreft dat door de gemeenschappelijke ordening der markten uitputtend is geregeld, hetzij omdat de algemeenverbindend verklaarde regels indruisen tegen gemeenschapsbepalingen of de goede werking van de gemeenschappelijke marktordening.

- 14 Dienaangaande zij opgemerkt, dat verordening nr. 1035/72 een gemeenschappelijke regeling van kwaliteitsnormen heeft ingevoerd, waaraan de onder de verordening vallende produkten moeten beantwoorden. Gelijk uit de considerans van de verordening volgt, moet deze regeling door de vaststelling van gemeenschappelijke kwaliteitsnormen tot gevolg hebben dat produkten van onbevredigende kwaliteit van de markt verdwijnen en dat de produktie zodanig wordt gericht dat aan de eisen van de consument wordt voldaan.
- 15 Gelijk het Hof in zijn genoemd arrest van 13 december 1982 heeft erkend, heeft die regeling van gemeenschappelijke kwaliteitsnormen een uitputtend karakter. Er zijn immers communautaire procedures voorzien om de betrokken normen vast te stellen, en wanneer deze normen zijn vastgesteld, mogen de produkten waarop zij van toepassing zijn, slechts te koop uitgesteld, te koop aangeboden, verkocht, geleverd of op enige andere wijze verhandeld worden, indien zij aan deze normen voldoen, behoudens bij verordening nr. 1035/72 voorziene uitzonderingen.
- 16 Het is in strijd met het uitputtende karakter van het gemeenschappelijke stelsel van kwaliteitsnormen dat door telersverenigingen vastgestelde regelingen betreffende het sorteren, de grootte, het gewicht en de aanbiedingsvorm van produkten waarvoor verordening nr. 1035/72 geldt, voor niet aangesloten telers worden verplicht gesteld, aangezien die verbindendverklaring door de bepalingen van het gemeenschapsrecht ter zake niet wordt voorzien.
- 17 Bij de in het verwijzingsvonnis bedoelde interministeriële besluiten zijn ook de verplichting om de gehele produktie enkel ten openbaren verkoop aan te bieden op door de verzoekster erkende markten, alsmede de verplichting om een bijdrage te betalen voor de werking van de regeling betreffende de bodemprijs, ook verbindend verklaard voor niet aangesloten telers.
- 18 De gemeenschappelijke ordening der markten wordt in die sector gekenmerkt door een dubbel interventieniveau. Enerzijds kunnen de telersverenigingen ingevolge artikel 15 van verordening nr. 1035/72 voor een bepaald produkt een bodemprijs vaststellen, waarbeneden zij de door hun leden aangevoerde goederen niet te koop aanbieden. Door het uit de markt nemen kunnen de telersverenigin-

gen de prijzen stabiliseren; in bepaalde omstandigheden kan een financiële vergoeding worden betaald om de kosten van het uit de markt nemen te dekken. Anderzijds voorziet artikel 19 in interventie maatregelen voor bepaalde produkten, waaronder bloemkool, die op alle telers van toepassing zijn. Deze interventie kan evenwel slechts plaatsvinden, nadat de Commissie heeft geconstateerd dat de markt van het betrokken produkt een ernstige crisis doormaakt; onmiddellijk na deze constatering verzekeren de Lid-Staten door middel van de interventiebureaus de aankoop van produkten die aan de communautaire kwaliteitsnormen voldoen en die nog niet overeenkomstig artikel 15 door telersverenigingen uit de markt zijn genomen, zulks tegen de in gemeenschapsbepalingen vastgestelde aankooprijzen.

- 19 Op grond van dit beknopte onderzoek kan worden vastgesteld, dat verordening nr. 1035/72 het vraagstuk uitputtend regelt, en een zeer duidelijk onderscheid maakt tussen de interventiemechanismen die de telersverenigingen in werking kunnen stellen en de op alle telers toepasselijke mechanismen. In die omstandigheden is een Lid-Staat niet bevoegd de door de telersverenigingen opgestelde interventievoorschriften voor alle telers verbindend te verklaren.
- 20 Uit verordening nr. 1035/72 blijkt bovendien, dat de gemeenschappelijke ordening der markten in de sector groenten en fruit voornamelijk is gericht op de normalisatie van de produktie door de toepassing van gemeenschappelijke kwaliteitsnormen en dat zij, hoewel zij bepaalde interventiemechanismen met een beperkte reikwijdte kent, is gebaseerd op het beginsel van de open markt, dat wil zeggen een markt waartoe iedere teler in beginsel vrije toegang kan hebben en waarvan de werking uitsluitend wordt geregeld door de in de gemeenschappelijke ordening voorziene instrumenten. De verplichting om de gehele produktie enkel ten openbaren verkoop aan te bieden op door een telersvereniging, als verzoekster, erkende markten kan derhalve niet tot andere, niet bij die vereniging aangesloten telers worden uitgebreid.
- 21 Hieraan dient te worden toegevoegd dat een algemeenverbindendverklaring van de voorschriften betreffende het jaarlijks verstrekken van een overzicht van de bebouwde arealen, waarop de nationale rechter eveneens doelt, gelijk verzoekster terecht heeft opgemerkt, gegevens betreft, waardoor onderzoek kan worden verricht om de kwaliteit en de verkoop van groenten en fruit te bevorderen. Een

dergelijk voorschrift is niet in strijd met de gemeenschappelijke ordening der markten, die op dat punt niets bepaalt; de toepassing ervan op niet aangesloten telers kan voor alle telers van het gebied voordeel opleveren.

- 22 Wat ten slotte de verplichting van de niet aangesloten telers betreft om deel te nemen aan de financiering van de door een telersvereniging ingestelde fondsen, heeft het Hof in zijn rechtspraak reeds vastgesteld dat een dergelijke verplichting onwettig is, voor zover zij ertoe dient activiteiten te financieren die zelf in strijd zijn met het gemeenschapsrecht. Het staat derhalve aan de nationale rechter te beoordelen welk gedeelte van de bijdrage die van de niet aangesloten telers wordt gevraagd, tot financiering van dergelijke activiteiten dient.
- 23 Bijgevolg dient op de door het tribunal de grande instance te Saint-Brieuc gestelde vraag te worden geantwoord, dat verordening nr. 1035/72 aldus moet worden uitgelegd, dat de Lid-Staten niet meer bevoegd zijn om door een telersvereniging vastgestelde voorschriften verbindend te verklaren voor alle telers uit een bepaald gebied, indien die voorschriften betrekking hebben op het sorteren, de grootte, het gewicht en de aanbiedingsvorm van de produkten, of indien zij de verplichting opleggen de gehele produktie enkel ten openbaren verkoop aan te bieden op de door de telersvereniging erkende markten en een bijdrage te betalen voor de werking van de door die vereniging ingestelde regeling voor het uit de markt nemen van produkten.
- 24 Gezien dat antwoord is het niet meer nodig te onderzoek of de verbindendverklaring van bepaalde regels voor niet aangesloten telers verenigbaar is met artikel 85 EEG-Verdrag.

Kosten

- 25 De kosten door de regering van de Franse Republiek en door de Commissie van de Europese Gemeenschappen wegens indiening hunner opmerkingen bij het Hof gemaakt, kunnen niet voor vergoeding in aanmerking komen. Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen.

HET HOF VAN JUSTITIE (Zesde kamer),

uitspraak doende op de door het tribunal de grande instance te Saint-Brieuc bij beschikking van 2 juli 1985 gestelde vraag,

verklaart voor recht:

Verordening nr. 1035/72 moet aldus worden uitgelegd, dat de Lid-Staten niet meer bevoegd zijn om door een telersvereniging vastgestelde voorschriften verbindend te verklaren voor alle telers uit een bepaald gebied, indien die voorschriften betrekking hebben op het sorteren, de grootte, het gewicht en de aanbiedingsvorm van de produkten, of indien zij de verplichting opleggen de gehele produktie enkel ten openbaren verkoop aan te bieden op de door de telersvereniging erkende markten en een bijdrage te betalen voor de werking van de door die vereniging ingestelde regeling voor het uit de markt nemen van produkten.

Kakouris

O'Higgins

Koopmans

Bahlmann

Rodríguez Iglesias

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 25 november 1986.

De griffier

De president van de Zesde kamer

P. Heim

C. Kakouris